

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben lázhoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kérésekre visszaadandó
 vagy megőrsésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Az emlékezés napja.

Nem hal meg az, ki milliókra költi
 Dús élte kincsét, ámbár napja mul;
 Hanem lerázván, ami benne földi,
 Egy éltető eszmévé finomul,
 Mely fennmarad s nőttön-nő tiszta fénye,
 A mint időben, térben távozik;
 Melyhez tekint fel az utód reménye:
 Ohajt, remél, hisz és imádkozik.

Soha sem volt alkalmasabb idő, fel-
 idézni Széchenyi emlékezetét, mint éppen
 most. Ezek a sorok, melyeket Arany
 János »Széchenyi emlékezete« című gyö-
 nyörű ódájából idéztünk, örök igazság-
 ként fejezik ki a gondolatot: micsoda
 nekünk ez a név: Széchenyi. Nem egy
 történelmi név, nem egy adat, nem egy
 iskolai feladat sablonos címe, hanem:
 egy éltető eszme. Eszme, amely él és
 éltetni képes.

Ezen az évfordulón, halála ötvenedik
 évfordulóján ismét ez éltető eszme felé
 fordulunk

Kik műve által lettünk magyarok,
 Nem ügyelünk többé vezérnyomára,
 Mi napba néző szárnyas Ikarok!

Icarus meséjét váltottuk valóra, nem
 pedig a mi szép álmainkat. A büszke
 szárnyak, melyekkel repülésre keltünk,

tönkrementek. Velük ment tönkre sok
 szép remény, sok nemes, tiszta szándék.
 És mi szárnyunkszegetten, tört remé-
 nyekkel zuhantunk vissza a porba, a
 sárba.

Van-e innen fölkelésre remény?
 Sokan azt mondják: nincs. Adjuk
 meg magunkat kegyelemre. Adjuk meg
 magunkat minden ellenségünknek. Mond-
 junk le minderről. Hódoljunk meg Ausz-
 tria, a nemzetiségek, a bosnyákok, a
 szociálisták, mindenki előtt. Adjuk meg
 magunkat kegyelemre, a bizonyos ke-
 gyetlen pusztulásra.

Nem, ez nem lehet. Magyarok aka-
 runk lenni, haladni, erősödni, fejlődni
 Széchenyi nyomdokain. Csak erős nem-
 zet lehet független s a függetlenség nél-
 kül nem lehetünk igazán erősek.

Széchenyi halálának évfordulója, az
 az országos ünneplés, mellyel ez évfor-
 dulót megüztük, kettős tiltakozás: tilta-
 kozás a gyáva lemondás és tiltakozás a
 fejfel a falnak menés politikája ellen.
 Nehéz megmondani, melyik a károsabb;
 de az bizonyos, hogy mindkettő a rom-
 lás örvényébe vinne bennünket. Széche-
 nyinek felujult emlékezete, az ő nagy
 szelleme vezérelje a nemzetet a mostani
 válságos időkben is, hogy sem a gyáva

meghunyászkodás, sem a sötétbe ugrás
 ne győzhessen, hanem győzzön a követ-
 kezetes, bölcs és erélyes haladásnak egye-
 dül függetlenségre vezérlő politikája. A
 mint Arany János írta:

Értünk hevült, miattunk megszakadt szív,
 Te, az enyészet ágyán porladó!
 Késő, de tartozott szent hódolat hív:
 Egy nemzeté, im, e hálás adó.
 El kelle bukunk — haj, minő tanulmány!
 Meg kelle törnöd — oh, mily áldozat! —
 Hogy romjaidra s romjainkra hullván,
 Adjunk, igaz! tenéked igazat.

A jogakadémia ünnepe.

A »legnagyobb magyar« emlékére, a nagy
 férfiuhoz méltón ünnepelte meg Nagyvárad
 városa. Az összes iskolákban szünetelt az elő-
 adás és emlékünnepek tartattak. Méltóság-
 ban azonban kiemelkedett a jogakadémia ün-
 nepéje, melynek megnyitóbeszédét az intézet
 kiváló tudású igazgatója, dr. Bozóky Alajos tar-
 totta. A beszéd oly szép gondolatokat tartal-
 maz és annyira telítve van tiszta, magyar, ha-
 zafias érzéssel és tanulsággal, hogy szóról-szóra
 közöljük a következőkben:

Bozóky Alajos beszéde.

A mai nap mintha egy újabb határjelző
 volna sokat hányatott nemzetünk eseménydus
 történetében.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A legnagyobb magyar.

Emlékbeszéd. Tartotta: Szilágyi Dózsa a premontrai
 főgimn ünnepélyen.

Nem temetni jöttünk; feltámadást ünne-
 pelünk. Nem porladó testet állunk körül, hanem
 egy nagy szellem: tárul fel előttünk, amely egy
 nemzetnek osztotta kincsét. Csak a holttestet
 tudja határolni a cenki sírbolt, de a lélek egy
 nemzet erkölcsi tőkéje; csak a test mozdulat-
 lan, de a szellem egy élő örökség.

Széchenyi élete egy nagy szakasz nemze-
 tünk történetéből: dicsősége, boldogsága, lel-
 kének elborulása — egy nemzet nagysága,
 öröme, tragédiája. Széchenyi nemzetünk sza-
 badsághőse — törvénykönyvvel meghódítója —
 munkaszeretettel: próféta — politikai bö cse-
 séggel és önruralommal; ihletője lázban égő,
 szikrázó tollával, ajkával, ostora — az áldozat-
 készség hősi erejével és a népszerűség megve-
 tésével; vértanúja — lelket, ideget emésztő
 hazaszeretettel.

Ő a gondolatok, tervek, tettek élő lexikona,
 melyben egy önképzését szomjuzó ifju, egy
 alkotó férfi, — a meghasonlás és nyugalom,
 kétségbeesés és remény közt hányatott óregkor
 változik.

Nemzeti öntudatunk fellobanásakor lobbant
 fel életének szikrája, 1791. szept. 21-én szüle-
 tett; de az csak egy hirtelen villámlás volt,
 mert míg kün Franciaországban véresen tom-
 bolt egy féktelen nép a dicsőség mámorában vakon
 követte Napoleont és dobálta karjába gyerme-

keit; addig Magyarországon mély alvás: Met-
 ternich egy monarchiáért epedő iskolája, a ne-
 messég kiváltságait őrző politikája ólomsúlyal
 huzta le a nemzetet a mozdulatlanságba. Akár-
 hogy lobogott a nemzetnek dinasztikus hűsége
 pénzt és vért áldozó vitésége a Napoleoni há-
 boruk alatt, a jutalma gazdasági kimerülés,
 pénzügyi bukás és az alkotmány elköszása volt.
 A soha tanulni nem akaró bécsi kormány és a
 kiváltságaiban megcsontosodott nemesség ké-
 pezték azt a kínai falat, melynek százados ere-
 jével számolni kellett annak, aki a nemzetet
 egy új világba akarta vezetni. Széchenyi ra-
 gyogó szelleme, megtörhetetlenül alkotó akarata,
 kétségbevonhatatlan önzetlensége, lesulytó, vagy
 elragadó ajka és tolla megküzdött a féltékeny
 és szűkklü udvari politika hárpíával, a neme-
 sek maradiságának rövidlátó struccjaival; pél-
 dája feltámasztotta az ifju Magyarország lelkesülő
 és alkotó titánjait.

De még mielőtt az új honalapítás nagy
 munkáját megkezdte volna, 20 év s korában az
 élet iskolájába iratkozott, amelyben a véres
 harcok és a haladó művelődés terén egy új
 világ nyílt meg előtte. Ott volt a nagy világ-
 történelmi csatában Lipszenél és Schwarzenberg
 az ő segítségével vitte ki az együttműködés
 tervét Blücherrel Napoleon ellen. Az ifju had-
 nagy Páris közelében a saint cloudi magányban
 elmélkedhetett a szerencse mulandóságáról,
 amely annyi háboru lángeszű megvívóját, annyi
 korona gögös birtokosát, annyi történelmi jog
 vakmerő eltipróját a Szent Iona sziget testileg,
 lelkileg szenvedő rabjává tette. E táborozások
 edzették Széchenyi testi, lelki erejét, aki egykor
 a palotának boldog lakosa — ruháját elvesztve
 éjjel, nappal köpeny nélkül didergett, a gazdag
 arisztokrata koplalt, vagy penészes kenyeret

evett, poshadt vizet ivott. A áboru borzalmi
 lelke előtt játszódtak le, ezek és ezek hullája
 és a porladó falvak lázították fel humánus
 érzését az emberi vérben lecsilapodó harciaszony
 ellen. Az olasz háboruk után 1815-ben kül-
 földi hatalmak rendjeleivel és ékesszóló elisme-
 résekkel jött haza egy új csatatérre, amelyen a
 fegyver tehetség, áldozatkészség, nemzeti érzés,
 a haditerv nem egy döntő ütközetre szól, ha-
 nem százados fejlődésnek veti meg alapját,
 dicsősége nem az öldöklés és pusztítás, hanem
 a feltámasztás és alkotás.

Az az Széchenyi, aki nagy nyelv és em-
 ber ismeretével a kultura gócpontjain otthono-
 san érezte magát: A művelődés tűzhelyénél, a
 forradalmi eszmék forrongó Aetójánál. Páris-
 ban; a ködös és köszénporos Londonban, ahol
 az a gyakorlati angol a természet erőiből a
 haladás szárnyait kovácsolja; az a Széchenyi,
 ki bámulta Oaszhon buja völgyeit, élvezte na-
 rancslig-teit; akinek lelke Athenben, Olympus
 és Parnaszus lábánál visszaszállt a szabadság és
 klaszikus művet bölcsőjéhez, mindig magyar
 volt, mindig a hazájáé maradt; »van nekem
 egy hazám, egy szerencsétlen hazám;« előtte
 sokoldalú műveltségénél fogva az egész világ
 feltárul, de az ő világa csak a magyar haza
 volt.

Lelke élvezettel lebegett a világbirodalom
 égbenyuló Obeliszkjein, Homeros, Shakespare,
 Tasoo alkotásán; lebilincseltek a palarro Pitti
 műremekei; rajongott Rafael képeiért; boldog
 volt a dán Thornwaldsen és olasz Canova mű-
 termében; bár a folytonos fegyverzajban és
 elnyomatásban sinylődő hazája mindentől na-
 gyon messze állt, de ő hazáját rongyokban is
 szerette, fajszeretettel ehhez bilincselte, kü földön
 sohasem tudott »ugy felbuzdulni, átmelegülni,

Epen 50 éve, hogy meghalt gróf Széchenyi István, kit karársai a »legnagyobb magyar« jelzővel tüntettek ki, mely jelző, minél jobban eltávolodunk ama kortól, annál jogosultabbnak találja a magyar nemzet.

Ott állottam én is mint 17 éves ifjú a budai Mátyás-templomban a nemzet nagy halottjának lelki üdvéért mondott gyászmise alkalmával föllálatott magas ravatal mellett; még most is emlékszem az általános meghatottságra, és az arcokból visszatükröződő mély honfiai bánatra, mely gyászkonnyút csalt mindenkinek a szeméből! Valóban szívet facsaró látvány volt. A görüves templom pilléreit, oltárait, kőpadlóit, padjait sőt ablakait is fekete posztó borította, a komor sóvárságot egyedül a ravatal körül elhelyezett viaszgyertyák sárgás lángjai enyhítették, az utcákról minden házról gyászlobogók lengtek, a járó-kelők néma bólintással köszöntötték egymást s ha egy pillanatra megállottak, zokogva váltottak néhány szót a nemzetet ért súlyos veszteségről.

A gyászszó sulyosan csapott le, mert a nemzet örömmámorban uszott volt az önkényuralom és elnyomatás korszakának bukása fölött és várva-várta egy jobb időnek hajnalhasadását. És épen most kellett ennek a baljós-latu halálesetnek bekövetkeznie! A szál-lingó kószahírek még fokozták a csakhamar támadt honfiai aggodalmakat. Pedig a száraz tény, hogy a nagy hazafi elborult elmével ön-maga oltotta ki életét, a legegyszerűbb és legelfogadhatóbb magyarázatul szolgálhatott ennek a tragédiának.

Azonban bármi lett légyen is a legnagyobb magyar halálának legközelebbi oka, ez persze semmit sem vont le abból a határtalan hálaérzetből, mellyel a magyar nemzet eme nagy fia iránt viseltetett.

Mem is szüntünk meg az ő emlékét fenn-tartani, nemcsak a fővárosban frissítik fel évenként egy díszlakomával az ő emlékét, mely alkalommal közéletünknek egy-egy ki-magasló és előkelő tényezője, kezében a Széchenyi-billikkommal, maradandó becsü emlékbeszédben méltatja a nagy férfit, hanem a vidéken is kegyelettel őrzik meg az ő emlékét.

De a mai 50-dik évforduló egyuttal az idő gyors rohanására is figyelmeztet, valamint arra

hogy ma szívósabban kell ragaszkodnunk, mint valaha az ő eszméihez és intehmeihez.

Es méltán! Hiszem gróf Széchenyi István ma már a történelemé. Vele szemben el kell simulnia minden gáncsnak, de annál határozot-tabban érvényre kell jutnia a tárgyilagos bíráltnak, ez pedig a legelső helyek egyikét biztosítja számára a magyar nemzet pantherujában, sőt a köztudat sem vonakodik többé ő a legnagyobb magyarnak elismerni. Benne látjuk mindnyájan a magyarország incarnatióját, a legtüzesebb fajmagyart, a legizzóbb karafit, mert ő volt az, aki azt mondta: oly kevesen vagyunk, hogy talán még az apagyilkosnak is meg kellene kegyelmeznünk; ő volt az, ki a magyart fölrázta végzetes tessudéséből: ő volt az, ki éles előrelátással hirdette, hogy csak gazdag nemzet lehet szabad és független; ő volt az, aki egyedül a nyugati civilizáció ápolásában és terjesztésében, de csak a nemzeti zánus asszimuláló szárnyai alatt, látta a magyar nemzetet anyagi és szellemi boldogulásának előfeltételét; végre ő volt az, aki ellentá-álhatatlan meggyőződésével belénk plántálta azt az evangelizmuszerű tételt, hogy Magyarország nem volt, hanem lesz.

Gróf Széchenyi István nélkül talán elso-dort volna már bennünket az a viszes forga-tag, mely drága hazánkat az önálló nemzeti államok sorából kitöröltni, nemzetünket idegen nyelvű népek közé erőszakosan olvasztani fenyegetőzik.

Hogy gróf Széchenyi István szelleme való-ban örködött a magyar haza fölött, többek között az a körülmény is bizonyítja, hogy ugyanaz a budavári Mátyás-templom, melyben az ő lelkiüdvéért mondott gyászmise alkalmával a ravatala állott, hét év múlva tanuja lett királyunk megkoronáztatásának, mely hosszú küzdelmek után végre megpecsélte a békét a fejedelem és a magyar nemzet között. És valamint a budavári Mátyás-templom a koronázás előtt nagy stílusú alapos restauráción ment keresztül, hogy a koronázás nagy jelentőségű aktusa hozzá méltó millieubben mehessen végbe, azonképen jelenleg is azt kell óhajtanunk, vajha a mai borus egünkön is minél előbb ismét a magyar alkotmányos szabadság fényes nap-sugara törjön keresztül, hogy a mostani csüggedést ismét lelkesedés váltsa fel és céltudatos

előretörékvés, mint a minő a mi nagy Széche-nyinket teljes életén át kalauzolta s őt a magyar nemzet igazi prófétájává avatta.

Szeretett Ifjak! Nemzetünk története épen nem mondható szegénynek példát szolgáló nagy férfiakban. Gróf Széchenyi is volt ilyen, sőt a nemzet őt a nagyok között legnagyobb-nak tiszteli, valósággal rajongott érte, mert keblének legrejtettebb hurjait tudta megpen-díteni, mert a nemzettel és ez vele érzett és mert a nemzet azt tapasztalta, hogy az ő lángszavai nem üres szavak, amelyekkel tán csak himet akar varrni a hazaszeretetére, hanem maga a hasznos munkában és önfeláldozó tevékenységben kimerülő igazi hazaszeretet.

Ilyen példát válasszanak tehát magoknak az életre, még pedig egymással kezét fogva az előbbök torayosuló akadályoktól vissza nem riadva és szüntelenül azt a föltétlen parancsot forgatva elméjük, »a haza minden előtt!«

A lelkesen megéljenzett beszéd után dr. Kiss Géza jogtanár méltatta tárgyilagosan, Széchenyi érdemeit. A szép ünnepséget Varró Zsófia kisasszony zongorajátéka fejezte be.

A premontrei főgimnáziumban Szilágyi Dózsa tartott ünnepi szónoklatot. A lendületes beszédet tárca rovatunkban közöljük. A fő-reáliskolában Vuoskics Jenő tanár méltatta a nagy férfit emléket. A felső kereskedelmi is-nolában Kovács S. János igazgató nyitotta meg a szépen sikerült ünnepélyt. Ünnepségek voltak még a zárdában, az óvónőképezdében, a községi polgáriiskolában és az ipariskolában.

Lukács László a királynál. Lukács László pénzügyminiszter a királyhoz ment ki-hallgatásra, hogy közvetlenül vegye tudomásul azt a rendeletet, hogy pénzt kell szállítani. Az ex lex következményeinek megakadályozására u. i. kitalálták, hogy a költségvetés meg nem szavazása esetében is befolyanak a közvetett adók, amelyeket fogyasztási adó, vagy monopólium utján szednek be.

Ezért az állam bevételeit most úgy akar-

mint hazája kopár szikláért. Ugy el tudok lágyulni, — mondja — ha bármely honit látok, hogy egy hegedű, egy cimbalom, de még egy duda is könnyekre fakaszt. Egy nagy európai műveltség és rajongó nemzeti érzés megfért egy kebelben, sokat utazott, tanult külföldön; de ez csak keret maradt, amelyet a faj és föld-szeretetet éltetett; magasán felül állt hazája műveltségén, de ezt nem vetette meg, hanem magához emelte.

Az ő nemzeti érzése, amely a nyelvet az alkotmányról is többre becsülte, teremtette meg magyar nyelvünk tűzhelyét, az akadémiát; ez sugta neki és tette meg vele, hogy a löverse-nyek behozatalával és a nemzeti kaszinó meg-alkotásával az idegenszerű főurakat a haza szí- véhez lekösse; ez volt a vezérszavára, amikor egy kezdetleges gőzhajón, a nemzetközi Dunán a Fekete tengerig levez, hogy azt tanulmányo-va szabályozva, a Vaskapunálutat csinálva, gőzhajótársaságot alapítva a nemzeti érdekek szolgálatáért tegye; a nemzeti haladás szeretete hevíti, mikor az öreg Tiszának iramló hullá-mait először hozza zavarba gőzgépe zakatolásá- val, amely elől a tudatlan parasztok úgy futottak, mint eredetben Kolombustól a ben-szülöttek. Ő adott nekünk egy fővárost a lán-s-hiddal, a föle elnevezett Budapestet, mely hid nemcsak a partokat kötötte össze, hanem a hidpénz mindenkit kötelező kimondásával a rendi Magyarországot az újjal.

Aki annyi erőt, technikai tudást fejtett ki a természet rakoncátlan erőinek megfekte-zésében kedvező közlekedési viszonyok meg-teremtéséért, az ugyanannyi lelkesüléssel, tu-dással, akaraterevel döngette a bécsi járom, nemzeti közöny, nemesi csökkönyösség Vár-

kapuját, mely az új Magyarországot zárta el előlünk.

»Hitel«, »Világ«, »Stadium« című művei hatalmas pörölycsapások a rendi elfogultságon, amelyekben elmélkedik, hevül, buzdit, korhol, gunyol, szikráz, lángol; ezen művekben leírja mindazt, amit élete eddig is hirdetett, később meg szentesített. Amint a szeszélyes Tisza szabályozásával 140 □ mldnyi területet mentett meg a földmivelésnek, ugy ezen műveiben, hirlapban, országgyűlésen hirdetett elveivel: a birtok szabadabbá tételével, közteher viseléssel, törvényelőtti egyenlőséggel, a magyar nyelv jogainak törvénybe iktatásával stb új szívet éleszt, akaratot óhajtott nyerni a hazának, új nemzetet alapítani. Széchenyi a reformkor diadalmas Árpádja, aki betűvel, szóval, tollal, ajkkal, tettel földet, testvért ad a nem-zetnek.

De tevékenysége közepette megjelent a testvérharccal, rombolással fenyegető forradalmi szellemi vészjósló üstökös, Kossuth, akit Kelet népe Politikai programtörvények c. művekkel akart a »gyujtogatásban« meg-akadályozni; népszerűségét dobta oda áldo-zatul, hogy feltartóztassa, de nem sike-rült; amit a »csillagokban olvasott«, betelje-sedett, szegény hazánk névtelen hősi és ra-gyogó meteorok temetőjévé lett, melyre nyelvünk elnémitásával siri csend borult. Őt pedig összetört szívevel, felzaklatott idegekkel meg-zavart elmével az élők temetőjébe, a döblingi elmegyógyintézetbe vitték. De itt is feltámadt, visszanyerte lelke egyensúlyát, a nemzetnek egykori éltető lelke — a vérszomjas zsar-noknak lesz furdaló lelkiismeretévé, a német belga és angol lapokban a maró, kacagó guny-szavainak gazdag szótárával, villámzó lelki éber-

séggel egész Európa előtt a Bachot és hu-szárjait neveltség tárgyává teszi még a téboly-dában is ragyogott sas szelleme, a ketrechben is a nemzeti érzés nemes királya maradt, akit csak a váratlan halál tudott elnémitani, 1860 április 8-án.

Sirjánál egy nemzet jajdult fel és borult gyászba.

Széchenyi nem szájhösködő, hanem alkotó, nem vakon rohanó, hanem gondolkó, magunk gyengeségét ellenségünk erejét számba-vevő hazaszeretete ennek eszményi példaké-pévé teszi. Mint katoná, mint író, mint poli-tikus, mint társadalmi reformátor oly kiváló volt, hogy igaz az, amit egy angol mondott, hogy hazánk 10 Széchenyivel Európában szá-mottevővé lenne. De hagyjuk el a közélet for-rongó csataterét, amelyen sokszor a szenvedély izzik, az önuralom gyengül, a gyanúsítás árnya elsetétíti a jellemet, — tárjuk fel Széchenyi lelkét, — amelyhez ő adott kul-csot leveleivel, Naplójával, bár hibáit is meg-ismerjük, de jelleme még vonzóbb lesz elő-tünk. Hü volt a dinasztiahoz, de soha se az alkotmány, nemzeti érzés, férfi önértet csor-bitásával; őta nemzetét Kossuth politikájától, de nem gyáva megalkuvásból, hanem okos előrelátásból.

Eszményi volt mint gyermek, aki meg-lett koráig gyengédségről tánszkodó leveleiben mindig kérte szülei áldását, eszményi mint bar-át, aki meghittjeivel, köztük Wesselényi Mik-lóssal fogadást tesznek, hogy egymást hibáit megmondják, eszményi mint a nők tisztelője és hitves, aki ideális szerelemi lángban égő szívéért szívet kért és nyert, eszményi mint ember egészében aki viseletét ellenőrizte, er-kölcsi haladását feljegyezte az a halálfeje, mely-

ják növelni, hogy új fogyasztási adókat és új monopóliumokat akarnak behozni.

Lukács László pénzügyminiszter ma délután tíz órakor külön kihallgatáson jelent meg a királynál, akinek részort ügyekben tett előterjesztéseket. Jelentést tett az új költségek kibocsátásáról is.

Kristóffy Aradon. *Kristóffy* József holnap este Aradra utazik, ahol vasárnap népgyűlés lesz az általános, egyenlő és titkos választói jog mellett. Ezen a népgyűlésen Kristóffy hosszabb beszédet fog mondani, amelyben polemizálni készül Tisza Istvánnal és az általános szavazati jog több elienségeivel. Politikai aktivitásba lépni nem szándékozik, de a választói jogért való küzdelmet nem hagy el.

Hieronymi és Székely bukása. Tegnap este egy fővárosi esti lap szenzációs politikai esetet közölt, mely órtási feltűnést keltett. A közlemény azonban még egyáltalán nem lett ellenőrizve és így csak fenntartással közöljük. Eszerint a kormány bomlás előtt áll. A dologgal kapcsolatos a Lukács László tegnapi audenciája, melyen Lukács részletes jelentést tett a Székely Ferenc és Hieronymi Károly között fölmerült differenciákról. Az audencián más megoldást nem találtak, minthogy a két miniszter kilép a kabinetből. A távozó miniszterek helyeinek betöltésére vonatkozólag is megfontoltak volna már az intézkedések. Ebben az ügyben legközelebb audenciára fogja hívni a király Héderváryt is, akivel a válság felett fog tárgyalni.

nek rajza alá írta a tőle gyakorlandó erényeket, az az örökkévalóságban hívő lelkének vallomása, az a 15 erény, melyeket irataiban olvashatunk, köztük a munkásszeret, összintesség, mértékletesség, tisztaság, alázatosság az ő tevékeny vallásosságának utamatója.

Naplójába bevezette husvét gyónását, melyet minden évben megtett, bárhol is járt a külföldön. Így Cataaiában is és mikor gyónás után fürdés közben a tenger hulláma sziklához csapta, hogy erejét veszte majd belefuladt, megmenekülését isteni gonviselésnek és lelke tisztaságának tulajdonította.

Mikor Széchenyi 1826. nov. egyik napján ellátogatott a nemzeti muzeumba, amelyet atyja Ferenc alapított, kinek arcképét is ott látta, akkora lelkesedés hatotta át, hogy ő a 35 éves férfi ezt írta Naplójába: »Időm, tehetségem, vagyonom hazámé.« Kedves Ifjak! Én is bevezetlek most titeket egy életre gazdag muzeumba; nem hinném, hogy a ti nemes szíveteket meg ne ragadná az, amit Széchenyi élete erényekben és tetteiben oly kézzelfoghatóan tár fel előttetek.

Különösen kettő ragyog Széchenyi jellemén: a tiszta erkölcsi indítókából fakadó munkásszeretet, a lángoló, öntudatos, tevékeny fajszeretet. Zarándokoljunk el lelkünknek kedves ifjak, e cenki sirhoz és e drága hamvaknál esedezünk az isteni gondviseléshez, hogy adjon nekünk egy új Széchenyit, aki a politikai, társadalmi életünk zürzavarában önzetlenségével áraszon világosságot.

Fogadjatok ezen ünnepélyes pillanatban hűséget hazátoknak és zászlótok fel ideális lelketek minden nemes érzését és akaraterejét, hogy egy hit talajából táplálkozó szep őtlen jellemmel, a magyar földnek és fajnak szeretetével a legnagyobb magyarnak méltó utódjává legyetek.

Választási mozgalmak.

Nemzetiségi jelöltek Biharmegyében.

A megye területén mindenütt lázasan folyik a készülődés a választásokra. A nemzeti munkapárt még csak a *tenkei* kerületben nem állított jelöltet és így irányban még lépéseket sem tett, a többi kerületben az *élesdít* kivéve már mindenütt van; Élesden tudniillik a központból rendeltek jelöltet.

A kerületekben lázas kortesmunka folyik mindenütt. A *tenkei* kerület azonban oly csendes, mintha ott nem választás előtt lennének. A választók várják, hogy mi fog történni. Jelölt még egyik fél részéről sincs. A nemzeti munkapárt még csak meg sem elakult. Itt úgy látszik meg fogják várni a függetlenségi párt jelöltjét s ahhoz arányitva állítsanak jelöltet. Kandidálva volt eddig a jelöltségre *Telegdy* József, azonban ő aligha fog itt fellépni.

Amíg a nemzeti munkapárt és a függetlenségi pártok egymással előcsatározásokat folytatnak, addig a nemzetiségiek sem pihennek. A bekövetkező választásokon öt kerületben fogják felvenni a harcot. Győzelemre ugyan nem számítanak minden vonalon, azonban remélik, hogy legalább két kerületben győzelemhez juttatják a nemzetiségi lobogót, miáltal egy kerületet hódítanak el ismét.

A választások dolgában a nemzetiségiek legutóbb *Nagyszébenben* nagyszabású gyűlést tartottak, melyen a jelöléseket is megejtették. Ezek szerint Biharmegyében öt kerületben lépnek fel román nemzetiségi jelöltet. A jelöltek között kettőt komoly ellenfeleknek kell tekinteni, a többiek csak épen, hogy jelöltek.

A nagyszébeni jelölés a következő:

A magyarorszéki kerületben: *Gronta* Aurél,

a belényesi kerületben *Lukács* László,

é tenkei kerületben *Lázár* Aurél,

a margittai kerületben *Ciató* Lajos,

az ugrai kerületben *Vasca* Miklós.

Ciató még nem régen is jó magyar érzelmű Csrtó volt, most azonban a választásokra való tekintettel egyszerre megrománosodott. Vasca Miklós jelölt közönséges gazda. O'áhszentmiklóson, ahol eddig az ekeszarvát irányította és most az ország ügyeit akarja dirigálni, pedig a kettő között van valamelyes differencia. Vasca különben magát Tiszát akarja megbuktatni. Nem közönséges ambíció.

A Nemzetiségi jelöltek legközelebb vonulnak ki kerületeikbe és kezdik meg a munkát.

Ügyvéd a vádlottak padján.

A Rokszin-ügy tárgyalása a törvényszéken.

Szenzációs bünper tárgyalását kezdte meg tegnap a nagyváradi kir. törvényszék. A bünper maga oly szövevényes és a kihallgatandó tanuk száma oly nagy, hogy a bíróságnak előreláthatólag csak két hét múlva sikerül verdiktet hozni.

A bünper anyagának ismertetését ezuttal fölöslegesnek tartjuk. A közönség azokat már régebben és többször hallotta e lap hasábjairól. Csupán csak a tárgyaláskor történtek hűközlésére szoritkozunk.

Az első napról tudósításunk a következő:

A tárgyalást pont 9 órakor nyitja meg

Korn Alajos elnök. Szavazó-bírák: dr *Vámosy* Mihály és *Várkonyi* Gábor. Ügyész: dr *Szolnok* Jenő. Jegyző: *Kelemen* Ödön. Elnök bejelenti, hogy másodrendű vádlott, dr *Rokszin* György kivánságára és kötségére két, esküt tett gyorsíró is alkalmaztatik. Ezután bevezetik a vádlottakat. I. rendű vádlott *Porumb* Kornél, II. rendű vádlott *Rokszin* György dr, III. rendű vádlott dr *Barb* Parthém, IV. rendű vádlott özv. *Duma* Floriánné, V. rendű vádlott *Rokszin* János. VI. rendű vádlott id. *Porumb* Nesztor.

Védő ügyvédek az előbbi sorrend szerint: dr *Fényen* Ödön, dr *Fráter* Pál, dr *Márkus* László, dr *Fenyő* Sándor, és *Maugra* Demeter.

Elnök konstátálja, hogy V-rendű vádlott *Rokszin* János nem jelent meg. Dr *Fráter* Pál orvosi igazolvánnyal bizonyítja, hogy vádlott betegsége miatt nem jelenhet meg. Ezért ajánlja *Rokszin* János büntnyét az egész büntperből kikapcsolni és önállósítani.

A törvényszék a tárgyalást megtarthatónak véli, védő indítványa feleit azonban csak az összes tanuk kihallgatása után határozza.

A törvényszék a megjelent vádlottak személyazonosságának megállapítása után hozzákezd I. rendű vádlottnak, *Porumb* Kornélnak a kihallgatásához.

Porumb Kornél volt illyei jegyző vádolva van két rendbeli magánokirat hamisítás bűntette, három rendbeli közokirat hamisítás bűntette, és egy rendbeli megvesztegetés bűntetével.

Elnök azon kérdésére, hogy bünsnek érzi-e magát, igenlő választ ad a megvesztegetés kivételével.

Vallomásának rövid foglalata a következő: A váltómanipulációkba és közokirathamisításokba dr *Rokszin* György vitte bele. Az első okirathamisítást *Burdán* Tivadar volt illyei bíró elleni perével kapcsolatban követte el. *Rokszin* ugyanis, hogy pere sikerrel végződjön, pénzt kért tőle *Barb* Parthém járásbíró részére. Neki nem volt pénze, tehát egy hamis községi határozat felmutatásával a »Victóriából« pénzt vett fel váltóra, amely váltón azonban az aláírások még ekkor nem voltak hamisak. Ugyanigy kerített pénzt állásából való felfüggesztése idején is, amikor *Rokszinnak* azért kellett adni pénzt, hogy azzal a fősolgabírótság egyes tagjait állásába való visszahelyezésre bírja. Ezeket a váltókat kezdetben a falubeli paraszttokkal tényleg aláíratta, később azonban már maga írta alá, mert *Ronszin* neki a *Zámori* Mária elleni peréből kitolyólag 25000 koronát ígért, még pedig egy fix időre, tehát ő biztosra vette, hogy ő akkor majd ugys kifizeti a váltókat.

A *Zámori* Mária elleni perben tett vallomására azt mondja, hogy hamis. Ezt azért tette, mert *Rokszin* neki a fentebbi 25000 koronát ígérte. Általában mindig nagy befolyást gyakorolt reá *Rokszin* és ő, amit *Rokszin* mondott, mindig megtette.

A 15000 és 9000 koronás váltóhamisítást *Rokszin* Györggyel együtt követték el.

A megvesztegetésben nem büns, mert nem ő, hanem éppen *Horváth* József ügyészségi irnok tette az ajánlatot.

Délután 4 óra felé járt az idő, midőn rákerült a sor II. odrendű vádlott dr *Rokszin* György vallomására. Az ő kihallgatását ma folytatják. Tegnap csak a hamis tanúzásra való felbujtásban hallgatták ki, azonban ő mindent tagad.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjék.

A jogászok napja.

A budapesti énekkar a Mensa hangversenyén.

Ma lesz a nagyváradi jogászfisúság nevezetes estélye, a Mensa-hangverseny. A nagy-szabású mulatságot, — melyen találkozni fog Nagyvárad és Biharmegye társadalma. Holnap vasárnap újabb mozgalmak fogják követni: az országos *gyorsíró kongresszus* és a *Sorompó* védőliga megalakítása.

A város, a megye közönsége körében külsőn a hangverseny kelt nagy érdeklődést. Már a Budapesti Egyetemi Énekkarok érkezése is nagy érdeklődéssel találkozik. Eseményszámba fog menni már maga a fogadtatás is.

A budapesti vendégek ma, szombaton délelőtt háromnegyed 1 órakor érkeznek a gyorsvonattal. A nagyváradi jogászfisúság öszessége fogadja őket dr. *Bosóky* Alajos kir. tan., jogakadémiai igazgató, dr. *Kiss* Géza jogtanár, díszelnök és *Patóh* Sándor Mensa-elnök vezetése mellett. Kivonul továbbá a Kath. Legényegylet dalárdája is.

Az érkezőket a nagyváradi jogászfisúság nevében *Patóh* Sándor elnök fogja a pályaudvarán üdvözölni, mire az énekkar elnöke, *Kirschner* Gyula fog válaszolni.

Ezután a két dalárda fogja egymást üdvözölni hagyományaikhoz hiven. A bevonulás a Rákóczi uton át gyalog és zeneszó mellett fog történni. Felső látvány lesz a hatalmas, 120 tagu dalárda vonulása, az ifjúág zászlója alatt. A rendezőség kéri a Rákóczi uti háztulajdonosokat, hogy házaikat ez alkalommal lobogózzák fel, külsőleg is hadd legyen ünnepélyes a fogadtatás és kedvező lehessen a budapesti vendégek impressziója a nagyváradi vendégszeretettel.

A jogakadémia összes hallgatóit is kéri a rendezőség, hogy déli 12 órakor teljes számban legyenek a jogakadémia előtt, hogy testületileg vonuljanak a pályaudvarra, mert a házigazdai tisztség követeli, hogy impozáns legyen a fogadtatás. A bevonulás után a rendezőség kocsiokon viszi el a budapesti vendégeket a felajánlott szállásokra, ahol fél 2 kor már ebédhez ülnek.

Az elszállásoláshoz fogatait ajánlotta fel a város, a püspökség, Varró Domokos műszaki tanácsos, dr. Molnár Imre jogtanár és még számosan, akiket kér a rendezőség, hogy fogataikat déli 12 órakor küldjék a jogakadémia elé.

A hangverseny főpróbája délután fél 3 órakor lesz a Vigadóban. Részt vesz ezen Hackl N. Lajos karigazgató vezetése alatt a főiskolai énekkar is és a hangverseny többi szereplői.

Az estély pontban fél 9 órakor fog kezdődni, amikor is lezárják a termék ajtóit. Jelen lesznek az érkező méltóságok között Erőss Lajos ev. ref. superintendens, Dégenfeld József gr főgondnok, Gopcsa László miniszteri tanácsos Zichy János gr kultuszminiszter képviselőjében, Nagyvárad és Biharmegye főispánjai s közéletünk minden előkelősége. Hangverseny után tánc lesz.

A Mensa alapjához a hangverseny alkalmából újabb a következők járultak felülfizetés címén: báró Szentkeresztly Zsigmond 50, dr. Imrik Péter kir. táblabíró 10, Hoványi Gyula jogtanár 12 kor s özv. Rigó Ferencné a vendégek fogadását ajánlotta fel, miért ezuton mond köszönetet a rendezőség.

A hangversenyre jegyek Vidor Manó üzletében s este a pénztárnál válthatók.

A zenét a tánchoz Bura Karoly zenekara szolgáltatja.

A testőrség új parancsnoka. A hadsereg rendeleti közlönyének mai száma közli, hogy a király Balázs Manó tábornagyot, a magyar királyi testőrség parancsnokát, nyugalmába helyezte és a testőrség parancsnokává Nyiri Sándor altábornagyot, volt honvédelminisztert nevezte ki.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Április 17. A Legényegylet közgyűlése d. u. 5 órakor az egylet helyiségében.

Május 5. d. e. 11. Kath. Kör zárúnnepélyea püspöki palotában.

*** Váradia a Sziveszter emlékünnepen.** A Rómában tartandó Sziveszter emlékünnepre Nagyváradról is igen szép számmal zárandokolnak el. Az ünnepen Biharmegye képviselőjében Fráter Imre dr és Imrik S. Zoltán, Nagyvárad képviselőjében pedig Cseresznyés Béla jelennek meg. A zárandoklatban részt fog venni Székely István dr egyetemi prarektor, ulvári tanácsos is.

*** A vízvezetési bizottság ülése.** A vízvezetési bizottság tegnap Bordé Ferenc főjegyző elnökele alatt ülést tartott, melyen Komlóssy József gazdasági tanácsos tett jelentést. E szerint a vízműveknél történő újabb munkálatok két hét múlva nyernek végleges befejezést s akkor fog megtörténni az átvétel is.

*** Nagybeteg író.** *Gedeon* Rozzó, a kath. sajtónak évtizedek óta oszlopos munkása, lapunknak régi kedvelt vezércikkírója, mint igaz részvétellel értesülünk, Belényesen nagybetegen fekszik. Evek óta rendkívül erős neurasthénia-ban szenvedett, melyhez most tüdőbaj járult. Ágyit szerető hitvese és három kis gyermeke aggódva állják körül.

*** Brém Lőrinc gyásza.** Mint öszinte részvétellel értesülünk *Brém* Lőrinc tb. pápai káplán, n. váradia szentszéki jegyzőt gyászeset érte. Nővére *Brem* Róza, *Srepler* Antal fényi gazdálkodó neje életének 35 ik évében f. hó 1 én meghalt. Az elhunyt nem régen két gyermeknek adott életet s ez az ő életét kívánta áldozatul. Temetése tegnap ment végbe a szatmármegyei Fény községben a falu lakosságának öszinte részvéte mellett.

*** A város államsegélye.** Nagyvárad város tanácsa tegnap rendkívüli ülésen foglalkozott az államsegély ügyével. Ebben a dologban ugyanis Rimler Károly polgármester Budapesten járt és kérdést intézett a belügyminiszterhez, hogy a pénz milyen célokra fordítandó. A polgármester most bejelentette, hogy a miniszter az államsegély felhasználására vonatkozólag határozottan ragaszkodik ahhoz, hogy abból első sorban a tisztviselők jogos igényei elégíttessenek ki. Ujabbban a miniszter a segélyt még 8000 koronával emelte föl. A tanács nagy örömmel vette tudomásul a miniszter intézkedését s most újabb határozati javaslatot fog a közgyűlés elé terjeszteni a pénzfelosztás ügyében.

*** Grácz Lajos véglegesítése.** A tűzoltóparancsnoki állás szervezése alkalmával Glac Antal volt főispán Grácz Lajost nevezte ki ideiglenes tűzoltóparancsnokká. A szabályrendelet tegnap érkezett le a belügyminiszteről jóváhagyva, mire *Hlatky* Endre, Nagyvárad város főispánja tegnap Grácz Lajost véglegesítette állásában.

*** Fegyelmi választmány ülése a megyén.** A megyei fegyelmi választmány tegnap ülést tartott. Az ülésen több tisztviselő fegyelmi ügyét intézték el. Az ülésen Miskolczy Ferenc főispán elnököt. Tárgyalás alá került 8 jegyző és 16 tanító fegyelmi ügye. A jegy-

zők közül legmagasabb pénzbüntetést kapta a egutolsó akit 100 koronára büntettek meg. A tanítók ügye közül most tárgyalják Papamás Flórtán ügyét is, akinek ügyében a vizsgálat folytatását határozták el. Az ülés este fél 9 óráig tartott.

*** Wahrmond megint vád alatt.** A büntetésből Prágába áthelyezett Wahrmond ellen az ügyészség megindította a büntető eljárást, a büntető törvénykönyv 300 §-ba ütköző hatósági intézkedések elleni izgatás és a 302 §-ba ütköző vallásfelekezeti elleni izgatás miatt. Wahrmond tanárnak az a beszéde szolgáltatott okot a bírói eljárásra, amelyet a «Szabad Iskola»-egyesület prágai csoportjának ez évi február 27. napján megtartott gyűlésen a klerikális agitáció és szervezkedés ellen tartott. Dr. Vorel ügyész helyettesét bizták meg a nyomozás vezetésével. Ugy mondják, hogy az eljárást az igazságügyminiszter utasítására tették folyamatba.

*** Egy nemesszívű hölgy ajándéka.** A budapesti Oltáregyesület május 5 én üli f. nállásának 50 éves jubileumát. Ebből az alkalomból a nagyváradi Oltáregyesület egy gyönyörű, aranyhimzésű miseruhát ajándékoz a jubiláló egyesületnek. A remek kézimunkát özv. *Óváry* Sándorné és leányai készítették a Strohmayr Pál Szent László téri üzletében egy pár napig látható lesz.

*** Az első zivatar.** Tegnap igazi áprilisi idő uralkodott szerte a vármegyében. A délelőtt boros esős volt, délre gyönyörű nap-sütésben fürdött minden. Délután egyszerre korom sötét felhők borították el az eget s valóságos záporosó tette lucskos és sárosá az előbb még tiszta utcákat. A zápor jó fél óráig tartott, mely alatt háromszor villámlott és dörgött. Az idén tegnap volt villámlás és dörgés először. A zivatar jeget hozott magával ami ugyan nálunk nem volt erős, azonban mint élesdi tudósítónk telefonálja ott fél óráig esett a borsó nagyságu jég, mely 3 centiméter vastagon fedte a földet. A zivatar után ismét kitisztult s szép tavaszi időben gyönyörködhetek az emberek, de csak néhány percig, mire ismét sűrű eső paskolta végig az előbb még fedél alá menekültek.

*** A rendőrök és tűzoltók színházi díjja.** A színházi bizottság már korábban foglalkozott a rendőrök és tűzoltók színházi díjával. Eszerint a tűzoltók és rendőrök a színházban teljesített szolgálataik fejében évenként 8704 koronát kapnának, ami tetemes megterhelhetetést jelent a városnak. Ezért a tanács a számvevőségnek adta ki az ügyet tanulmányozás és javaslat végett. A számvevőség tegnap tette meg erre vonatkozó jelentését, mely szerint a tűzoltók és rendőrök szolgálata némileg honorálható, azonban erre csak 2380 korona állhat a tanács rendelkezésére.

*** Halálozás.** Mint részvétellel értesülünk özv. *Mustó* Jánosné szül. *Varga* Zsuzsanna tegnap életének 41 ik évében meghalt. Az elhunyt temetése vasárnap délután fél 4 órakor lesz a Szent János-utca 6. sz. a. gyászos háztól.

*** Időszertű előadás.** Igen érdekesnek izérkező előadást tart ma Horváth István képezdei tanár a réti közs. iskolában d. u. 6 órakor. Kereskedőket, iparosokat és gazdákat általában mindnyájunkat érdeklő tárgyról az időjárásról fog értekezni, az előadás teljesen ingyenes s azon bárkit szívesen lát az előadó.

*** Gyorsíró kongresszus.** Valóságos diák zárandoklás színhelye lesz a napokban Nagyvárad városa. Mint már tegnapi számunkban is említettük, vasárnap f. hó 10 én d. u. 3 órakor a város háza dísztermében az O. D:

Gy. Sz. nagygyűlést tart. Nagyon impozánsnak ígérkezik ez a gyűlés, mert azon a nauyszámu budapesti egyetemi halgatón kívül az ország minden részéből vesznek részt gyorsírók és gyorsíróndók. A rendezőség ez uton kéri a közönséget, hogy a kongresszuson minél nagyobb számban jelenjék meg, hogy legalább érdeklődésünkkel mutassuk ki a vendégek iránti rokonszenvünket. A műsor különben igen érdekesen, ötletesen és tanulságosan van összeállítva. A nagygyűlést d. e. 10 órakor az akadémia 1. sz. termében kerületi verseny előzi meg, amely alacsony fokon kezdődik, hogy azon kezdők is részt vehessenek, de azért az előrehaladottnak is lesz alkalmuk fegyverüket összemérni. Nevezési díj 30 fillér. A délutáni nagygyűlést a Paonónia éttermében társas vacsora követi este 8 órakor.

* **Kozmetika** A kozmetika gyógyintézetben (Rákóczi-ut 5.) Szigorúan orvostudományi alapon mindennemű *arc és szépség-hibák* feltétlen sikerrel kezelhetők. A pattanásos májfoltos, szeplős arcok ideális tisztává válnak, archegek eltűnnek, hajhullás megszűnik, eredeti színe visszaadható. A korai arcráncok elsimítása ugyszintén az orr s egyéb arcrészek elferdülései meglepő szépen kiigazítottak. Olvasóinknak ajánljuk ezt a gyógyintézetet.

* **A béli járás egészségügye** Bihar megye járásai között egyike a legegészségtelegebb járásnak a béli járás. Ebben a járásban tulajdonképpen nincs egy köz ég sem, a melyben tisztességes ivóvíz volna. A talajvíz már 4—5 méternyire felbuggyan és ezt isszák az emberek. Az ilyen kutak a nyári forró időszak alatt kiapadnak és ilyenkor az esővizet fogják fel és azt használják ivásra. Elképzelhető ezek után milyen egészségügyi viszonyok vannak ott. A lakosság roppant hajlamot mutat a különböző járványokra. Nincs olyan időseak, amikor a járás valamelyik községében ne uralkodnék egyik vagy másik járvány. A főszolgabíró most a bajok orvosiása végett jelentést tett az alispánhoz és kéri, hogy sürgősen intézkedjen. A főszolgabíró Bál, Alsó Örs, Kalácsa, Kislaka, Krajova községek részére kéri, hogy állami támogatással létesítsenek ártézi kutakat.

x **Olvassa el kérem!** ha érdeklí, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramfogyasztással. On égethet már 16 gyertyafényű Wolframnégőt és ami a régiakkal szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges aki *nem akar* nagy világitást, hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a fő nálam ezen *Wolfram égő* 2 K 40 fill. Stern villamos felszerelési vállalata Bémer tér 2. Telefon 556 Szívesen szolgálk felvilágosítással.

x **Finom uri fehéremű és minden uri divat és kalap újdonság megérkezett**

Róth M. utóda cégnél.
Bémer-tér.

Eredeti angol férfi cipők.

x **Hirdetmény:** A Polgári tá arékpénztár r. t. új kibocsájtási részvényei az ideiglenes elismervény ellenében az intézet pénztáránál átvehetők.

x **A Lloyd kávéház** modernül berendezett helyiségében Április hó 7. 8. 9. és 10 én a következő igen érdekes mozgókép újdonságok lesznek bemutatva: 1. Maszla ur szabadságon. 2. Felfordult világ. 3. Modern szura. 4. Herkules türrő. 5. Nizzai karnevál. 6. Urhatnám szolga. 7. Doktor Fantom. 8. Szegény leány története. Szombattól kezdve műsorra kerül Lueger temetése amely képen Ő felsége és az összes főherceg.

* **Borsalino, Pichler és angol kalap tavaszi újdonságok REICHARD ARUHÁZÁBA** megérkeztek, hol lelegegánsabb budapesti és amerikai cipők kaphatók.

Nagyváradai Kozmetikai Gyógyintézet

Fogorvosi és gyógyfogtechnikai

ambulátorium

RÁKÓCZY-UT 5. SZ. — Telefon 275.

Orvostudományi alapon való kezelése az ember külsejével. Arc és szépség ápolás. Pattanásos, szemölcsös, szeplős, májfoltos stb. arcoknak gyógyítása s ezen szépség-hibák elmulasztása. Az elcsufító araszörök gyökeres eltávolítása. Hajhullás kezelése. Villamos vibrációs arc és fej-massage, villamos kékfény. Röntgen-és paraffin kezelése. Az intézet a legmodernebb gépekkel van felszerelve.

Fájós fogak gyógyítása,

fájdalom nélküli foghuzások, porcellán-, arany- stb. plombák, csapos fogak, arany fogkoronák, lemeznélküli singfogsorok stb.

Rendelés 9—5-ig.

Az összes kitűnő hatású, de ártalmatlan kozmetikus gyógyszerek az intézetben beszerezhetők. Diszkrét postai szállítás útján is.

Dr. Halász Andor.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Romeo és Julia.
Vasárnap délután: Vig özvegy, est: Luxemburg grófja.

Romeo és Julia. Ma este klasszikus irodalmi remeket élvez a Színház közönsége. A világirodalom egyik legképrázatosabb szépségű színműve, Romeo és Julia, Shakespeare regényes szerelmi szomorujátéka igen érdekes kiosztásban kerül színre. A régi nagy magyar színművészek és színésznők próbaszerepe volt egész korszakán át ez a két alak. Érthető tehát, ha Tóth Elek és Etsy Emilia nagy izgalommal készülnek a mai estére, ami annál is rendkívülőbb, mert Nagyváradon Romeo és Julia már évek hosszú sora óta nem került reporttra és alkalma van az ideai drámai ensemblenek megmutatni, hogy egy igazi nagy drámában mit tud produkálni.

Vasárnapi előadások Holnap délután Lebar Vig özvegy-e jut szóhoz, a legkedvesebb és legnépszerűbb operett. Különös figyelemre tarthat számot a női septett. A férfi, férfi travesziát rendkívül mulattatóan a színházulat hét legjobb énekesnője adja elő. Este a szenzáció Luxemburgi gróf előadása zajlik le. A legelső szereposztásban megy: Angelát F. Károlyi, Bazilt Sik, Juliettet Zsigmondy, a festő Pápai jeleníti. Enekek az összeállításnak frenetikus sikere volt és ezáltal még nagyobb buzgalommal készülődnek a szereplők új pro-

dukciókra. Zenéhez értő és finon operett szépségeket kedvelő ember mindig szívesen hallgatja végig ezt a nagytűkű, eleven meséjű, látványos és melódikus daljátékot!

A Chantecler Budapesten is megbukott. A franciák körutazó színházulata tegnap a *Magyar Színházban* mutatta be *Rosland* nagyhirű *Chanteclerjét*. A rendkívül felémelt helyárak dacára csak nagyon gyér számban megjelent közönség a harmadik felvonás végén sietve hagyta ott a mindenképpen nagyon gyenge művészi színvonalon álló előadást.

Színházpartó egyesület belényesben. Belényes, mely ma már városias jelleggel bír, minden vonalon igyekszik a fejlődés útján haladni. Így akarják ott a színház kérdését előmozdítani. Ez idáig ott is, mint faluhelyen közönséges ripacsok szokták felütni sátraikat. A belényesi közönség igényeit most már ez nem elégíti ki, ezért az intelligencia megalakította a színházpartó egyesületet. Az egyesületnek feladata lesz a színészetet pártolni, támogatni minden tekintetben, hogy ezáltal ne csak közönséges, minden művészet híján levő társulatok szerepeljenek ott, hanem valódi kulturműsziót teljesítő színházulatok is. Az egyesület már a nyár folyamán valamelyik színház igazgatójával fog szerződést kötni s így a bekövetkező nyári időny alatt belényes közönsége művészi előadásokban fog részesülni.

TÁVIRATOK.

Tosselliék válópere.

Firenze, ápr. 8. Jogász körökből jelentik, hogy Tosselliék válása szinte leküzdhetetlen akadályokba fog ütközni. A szász udvar a legnagyobb mértékben meg van botránkozva és nem fogja tűrni, hogy Tosselliné Szászországba visszatérjen, valamint azt sem, hogy az asszony apanázsának egy részét Tosellinek adja. A kormány rendkívül energikus intézkedéseket fog tenni, sőt hire jár, hogy még az apanázst is meg fogja vonni Tosellinétől.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti főzsetudósítások.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, április 8.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.91
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdözsde.

— Délután 4 órakor. —

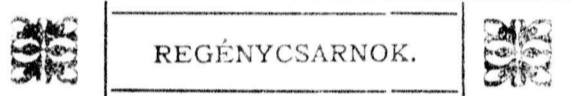
Oszták hitelbank részvény	634.—
Oszták magyar államvasuti részvény	736.75
Leszámitoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Oszták-m. államvasuti részv.	697.50

Közúti vasút — — — —	552.—
Városi villamos vasút — — — —	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1910. április 8.

Magyar arany járadék 4 száz. — —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz. — —	93.25
Magyar koronajáradék — — — —	82.75
Magyar fölteherment. kötvény 4. sz. — —	240.—
Horvát szlavon fölteherment. kötvény — —	95.50
Osztrák járadék papírban — — — —	186.—
Osztrák járadék ezüstben — — — —	145.—
Osztrák járadék aranyban — — — —	97.25
Osztrák koron járadék — — — —	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek — — — —	116.50
Osztrák magyar bankrészevény — — — —	197.50
Magyar hitelbank-részevény — — — —	150.25
Osztrák hitelbank-részevény — — — —	730.—
Magyar hitelrészevény — — — —	748.—
London vista — — — — — — — —	631.50
20 frankos (Napoleonder) — — — —	19.02
Német birodalmi marka — — — — —	117.65
20 márkás arany — — — — — — —	23.51
Magyar nyerevény sorsjegy kölesön — — — —	93.95
Páris vista — — — — — — — — —	689.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön — — — —	40.90



Rózsika.

Írta: **White-Mellville G. J.**

— Angolból. —

(Folytatás.) 23

— Soha anyám, — kiáltá Péter fölkapva fejét és kiegyenesítve széles vállait. Tudok én dolgozni háromévtől, Párisban ép úgy, mint itt. Szedjük össze a sátorlányokat és induljunk utra holnap hajnal hasadtakor. Figyeljenek. Van egy szánkó és két öszvérem, arra könnyen fölrahatjuk értékesebb holminkat. A hó kedvez nekünk; számon jobb utazni, mint kerekeken. Én rendbe hozhatok mindent ma éjszaka. Az egész csak annyiból áll, hogy holnap délelőtt majd megint két kémény megszűnik füstölni, két otthon eltűnik.

— Jól van! helyeslé Coupe-téte. És ha a karvaly majd lecsap, üresnek fogja találni a fészket s a madarakat kiröpülve. Jól van, mondom. Így kell a forradalmat csinálni.

Rózsika békén maradt, de kezét a Péter be lopta s ott hagyta.

— Szeretném Ignacius atya tanácsát kikérni, — mondá a nagy anya, ki sokkal öregebb volt, hogy sem egy visszahozhatatlan választást pillanatnyi habozás nélkül megtehetett volna. És igazán azt hiszem, itt is jön ő. Jó estét atyám! Őt mindenkor szívesen látjuk,

de sohasem jöhetett volna jobbkor, mint ma éjszaka.

() Mialatt az asszony szólott, az ajtó feltárult s a jó pap belépett a küszöbön, áldást mondva az összes bennlevőkre.

— Bucsut venni jöttem önökhöz, — mondá komolyan és nyájasan. Parancsot kaptam feljebb valóimtól. Mi olyanok vagyunk, mint a katonák, önök tudják, mi az egyház szegény szolgálói, és indulnunk kell a kiadott parancsszóra.

Mindkét nő aggódva s meglepetve nézett rá; az idősb kezdé:

— Hát lehet szíve, elhagyni minket? mondá. És még hozzá olyan időben, mint a mostani Ah! Atyám, olyanok leszünk, mint a juhok pásztor nélkül!

— Az én uramnak más munkája akadt a számomra, — volt a nyugodt válasz. Ne féljenek, halgatás nélkül helyettesíteni fognak engem. Utódommal holnap reggel találkozom az első állomáson, utamon Párisba.

— Párisba! kiáltott fel az öreg asszony. Csak az imént egy pillanat előtt határoztuk el, hogy elmegyünk Párisba lakni, éppen arról beszéltünk, atyám, midőn ön bejött hozzánk.

A pap Péterről Rózsikára nézett s azt felelte komolyan, — azt hiszem helyesen cselekedeznek.

— Ugy hát az mindent elhatároz, — mondá Coupe téte helyeslőleg. Ugyanezt a tanácsot adtam én ma este, s az ur, az új jövővény, szintén e véleményt fejezve ki, többé nem lehet kérdés az iránt. Holnap utra kelünk mindnyájan és nem hagyunk nyomot magunk után,

A pap fürkészőleg nézett az arcába.

— Én ismerem önt, Armand ur, ámbar ön nem igen fog engem ismerni. Részben ön az oka, hogy ilyen hirtelen Párisba küldenek.

— Ön nagy megtiszteltetésben részesít engem, — felelé Coupe téte.

— Nem bókólásról van szó uram, szólott a másik. Én öszintén szólok. Nekem nincs mit szégyelnem, nincs mit titkolnom — mi ellenkező táborban állunk, ön és én, a nagy csata előtt, melyet a jónak a gonosszal ki kellend küzdenie e napok valamelyikén. Nekem kötelességem, minden áron ellenszegülni önöknek, minden eszközzel, minden helyen, még vérontással is, és én nem fogok visszariadni feladatomtól.

— Ignacius atya ön legalább nyílt és becsületes ellenség, — mondá Coupe téte tisztelőjelesen. — Van azonban egy pont, melyre nézve mind a ketten egyek vagyunk, s ez a mi kölcsönös barátainkat illeti. Mentsük meg őket a tönkrejutástól, nyomortól és gyaláztól. Mi nem vagyunk oly rosszak, látja ön, mi forradalmárok. Mint az ördög melyben önök egyháziak oly okatlan makacssággal hisznek, nem vagyunk mi oly feketék, sem oly vő ösek, mint a mirtönek festeni szoktak.

— Minden emberi lényben lappang az isteni természet egy szikrája, — felelé a pap egy sóhajattal — és ez az, a mi az elvesztett lelkek kinszenvedéseit okozza a pokolban.

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.

Ha szomorú nem lenne

nevetni kellene rajta!

Egy hétig vesződtem a katarusommal, beszédtem minden elképzelhető szert s csak a gyomromat rontottam el vele. Végre vettem egy doboz valódi Fay-féle szódéni ásványpasztillát 1 kor. 25 fillérért — és minden baj elmúlt! Hogy a legjobb gondolat mindig utoljára jöj! De Fay valódi szódéni pasztillájára esküszöm s többé sohasem fogy ki a házamban.

Főképviselet M gyarország és Ausztria részére: W, Th. Guntzer, cs. és k. udv. szállító, Wien, IV—1. Grosse Neugasse 17.

A szerkesztőség levelezése
Dr. VUCSKICS GYULA.

Meghívás

A Nagyváradi Takarékpénztár R-társaság

rendkívüli közgyűlésére

mely 1910. évi április hó 10-én délelőtt 10 órakor, saját üzlethelyiségében fog megtartatni.

TÁRGYAI:

1. Az igazgatóság javaslata a forgalomban levő részvények névértékének és az alaptőkének felemelése, valamint az alapszabályok módosítása tárgyában.

2. Az igazgatóság előterjesztése a nyugdíjszabályok változtatása tárgyában.

Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlést megelőzőleg a társaság pénztárába részvényét, melyet legalább 1 hó előtt saját nevére iratott, szelvényével együtt letenni, hol az őt megillető szavazat számát előtűntető tértítményeit láttatik el.

Nagyváradon, 1910. március 21-én

HLATKY ENDRE,
igazgatósági elnök.

Figyelmeztetnek a tisztelt részvényesek hogy az alapszabályok 15-ik szakasza értelmében érvényes határozathozatalra 20 oly részvényesnek kell jelen lenni, kik a részvénytőkének legalább egyharmad részét képviselik.

Egy százéves hegedű eladó.
Szacsavay-u. 24. házfelügyelőnél.



Gümmőkór (tüdő)

Köhögés, számarköhögés, influenza és a légzőszervek bajainál az orvosi kar kiváló eredménnyel alkalmazza a

SIROLIN „Roche“-t.

SIROLIN „Roche“-t kellemes íze és kiváló hatása folytán szívesen veszik. Az összes gyógyszerárterekben eredeti SIROLIN „Roche“ csomagolást kérjünk és határozottan utasítsunk vissza minden pótkészítményt.

Sirolin irodalmat M. 15. kiváratra ingyen és bérmentve küld F. Hoffmann-La Roche & Co., —



Basel (Schweiz) Greuzach (Baden.)

Egyszeri használat meggyőz mindenkit, hogy a

Gyöngy

Szinszappan

minden vízben, akár meleg, vagy hideg, kemény vagy lágy, gyorsan és erősen habzik; könnyen hatol a szövetbe, MEGLEPO GYORSAN OLDJA A SZENNYET, anélkül, hogy a szövetnek legkevésbé is ártalmára volna, teljesen tiszta és ment maró anyagoktól.

Csodálatos tisztító erejét a nyers anyagok leggondosabb kiválasztásának köszönheti.

A Gyöngy

szappan

mindig egyenlő minőségben lesz előállítva.

Használata minden tisztítási célra és mindennemű mosáshoz a legkiadósabb.

A Gyöngy

Szinszappan

minden háztartásban jelentősen megtakarít IDŐT, MUNKÁT és PÉNZT.

A Gyöngy

Szinszappan

a mosószappanok királya.

Elsőrendű magyar gyártmány

Készíti a

Magyar Zsirművek r. t.

Nagyváradon,

melynek városi raktárában (Zöldfa-utca) ezenkívül a mosószappanok minden faja (debreceni, szegedi, csont, márvány, legfinomabb beretvászappan stb.) valamint KÓKUSZZSIR, CSÓ és LEVESTÉSZTÁK a legkisebb mennyiség vételénél is EREDETI GYÁRI ÁRON KAPHATÓK.

!! Óvakodjunk a molyoktól !!

Közhasznú intézmény!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívni e célra berendezett, **molykár ellen védő, biztosító, és raktározó intézetemre.** Elfogadok nyári gondozás felelősség mellett bármily értékes ruhákat, szőrmeárukat. Férfi és női városi bundák, utibuadák, szőnyeg-gek, függönyök, gallérok, karmantyukat stb., saját műhelyemben kijavítva, tisztán hiba nélkül szolgáltatom vissza. Kívánatra azokról házhoz küldök, az üzlet tűz és betörés ellen biztosítva van. Becses partitogását kérve maradtam kiváló tisztelettel

Dózsa János szüpmester **Nagyvárad**
Sas passage

Nagy Lajos

téglagyára

Nagyváradon,

közvetlen az aradi országút mentén, szemben a puskaporos raktárral.

Városi iroda:

Nagyteleky-utca 51. szám.

Tisztelettel értesitem a nagyrabecsült építő és építettő közönséget, hogy egy a mai kornak teljesen megfelelő modern

= téglagyárat =

létesítettem s főtörekvésem odairányul, hogy elsőrendű gyártmányaimmal a legmesszebbmenő kívánalmaknak is eleget tehessek. Rendeléseket május hóra készségiel jegyzek.

Kiváló tisztelettel

Nagy Lajos,
téglagyáros.

Magyvárad 1. sz. káptalani uradalom.

Tölgyhaszonfa-eladás.

A nagyvárad 1. sz. káptalani uradalom Káptalan f. évi vágásaiban kitermelt tölgytörzsek, u. m. a nagykeri vágásban 2327 drb a bihar-sályi-i vágásban 1420 darab és a Gyapju község határában fekvő méhesi vágásban 2770 drb. zárt írásbeli ajánlatok útján eladatnak. A megajánlandó vételárnak legalább is tíz százalékát tévő készpénzzel, vagy takarékbetét könyvvel mint bánatpénzzel s az eladási feltételek egy példányával felszerelt, kelően lepecsételt, zárt írásbeli ajánlatok legkésőbb a f. é. április hó 26-án d. e. 10 óráig Papp Imre káptalani főbíró ur kezeihez (Sal Ferencz-u. 4. sz.) beadandók. Az eladási feltételek alólirott által kívánatra megküldetnek.

Elkésett ajánlatok tárgyalás alá nem vétetnek.

Kelt Nagyváradon, 1910. ápr. 5.

Török László,
urad. erdőmester.

KISS ISTVÁN

:: kőműves mester és építészeti vállalkozó ::
NAGYVÁRAD, Keskeny-utca 9. szám. (Saját-ház.)

Van szerencsém Nagyvárad és vidéke igen tisztelt közönségét értesíteni, miszerint 31 éves gyakorlati tanulmányaim és elsőrendű szak-képesítem alapján magamat önállóítottam és elvállalok felelősség mellett **kőműves, ács- és betonmunkálatokat**, valamint csatornázásokat a legmegtámasztott árszámítás mellett.

Levélbeli meghívásra személyesen megjelenek.

Tisztelettel

KISS ISTVÁN,

kőműves és építészeti vállalkozó.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 3.60 kor.** 100 gyertyás **5 kor. 50 fill.**

Szín izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Az új nemű **izzólámpa különlegességek**, fényképezési lámpák, ugyancsak **legolcsóbb áron kaphatók.**

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. léőről 12 léőről minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Kecskeméthy István

Nemzeti szállodája, étterme és kávéháza, Kert-utca, ipartestületi ház.

Van szerencsem, úgy a helybeli, mint a vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy a Nemzeti szálloda összes vendégszobáit, sörcsarnokát, éttermét és kávéházát ujonnan átalakítottam azokat a mai kor igényei szerint berendeztem, a szobaárakat pedig le szállítottam. Egyben kiemelem, hogy nyáron át szép kerthelyiség áll a közönség rendelkezésére.

Jó magyaros konyhám, frissen csapolt kőbányai sör és sajáttermésű boraimat mérsékelt áron biztosítom vendégeim részére.

Naponta friss és izletes villásreggeli ebéd és vacsora. Abonensek elfogadtatnak, mérsékelt árak mellett.

Ugy a szállodát, mint a sörcsarnokot és éttermet személyesen vezetem s vendégeim pontos és előzékeny kiszolgálásáról mindenkor gondoskodom.

Szives pártfogást kér tisztelettel

Kecskeméthy István,
vendéglős.

Hirdetések

felvétetnek a kiadohivatalban.



A Baross-utca 60. számú házban

egy emeleti modern lakás, mely áll 4 szoba, előszoba, fürdőszoba és hozzátartozó mellékhelyiségekből

május hó 1-től kiadó.

Artekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál Kossuth-utca 4. szám.

Aszódi Mihály kávé, cukorka és déli-gyümölcs nagykereskedő üzletét február hó 1-én Sas palota Oláh hentes-szel szemben helyezi át Kossuth-u. oldal.	Aszódi trieszti kávé, tea és angol rum aruházánál a 8 féle zamatu pörkölt kávé legjobb, legolcsóbb Kossuth-u. villamos motor üzemi kávépörköldéjébe.
Aszódinál Kossuth-ua, kakaó és csokoládé vásár megkezdődött nagyban és kicsinyben 3 ftárért. 2 kgr. kuba olcsó nykáv érméntveés győ 50kr.é	Téli idényre theát, rumot, halkonzervek nagyban gyári áron. Zsur csemegéket nagyban és kicsinyben olcsó árban Aszódinál Kossuth-utca. Cukrásztorták kaphatók.



Használt zongora

eladó

Kálvária-utca 5.



Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946.

Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. **Olcsó fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalok karban tartásokat légszesz villany házi esengéket és telefonokat. Költségvetés-ekkel díjmentesen szolgállok. Telefon hívásokra személyesen megjelenek.

Kiváló tisztelettel

Benedek Ferencz



Magyar általános hitelbank nagyváradi fiókja.

Aláírási felhívás

1910. évi magyar királyi adómentes 4%-os koronajáradék kötvényre.

Kibocsátva **112,550,000** korona névértékben.

Ezen kötvények nyilvános aláírásra bocsáttatnak. *Az aláírás zárhatár-ideje 1910. évi április hó 12-ike.*

Az aláírási ár 92.50 korona 100 korona névérték után, hozzáadva az 1909. évi december hó 1-től az átvétel napjáig járó 4 százalékos folvószelvény kamatokat. A jegyzett kötvények f. évi április hó 31-ig átveendőek. **Az átvétel ugyanazon helyen eszközölendő, ahol az aláírás történt.**

Jegyzések eszközölhetők a fenti határidőn belül a Magyar általános hitelbank nagyváradi fiókjánál

Bémer-tér, — Bazár-épület.